

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>

15. Twitter. URL: <https://twitter.com/>

16. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/>

17. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/>

18. Twitter Dictionary. URL: <http://twittonary.com/>

Анотація

Оксана Гандабура

Неологізми соціальних медіа в сучасній англійській мові соціальних мереж: на матеріалі Twitter та Facebook

Стаття присвячена збагаченню сучасної англійської мови неологізмами, які використовуються в соціальних мережах, зокрема у Facebook та Twitter. Авторка дослідила сутність поняття «неологізм», його види та способи формування. Детально простудійовано вплив Інтернету та соціальних мереж Facebook та Twitter на зміну лексики англійської мови.

Наведено приклади морфологічних та семантичних неологізмів із соціальних мереж Facebook та Twitter, процес їх формування та значення. Визначено найпродуктивніші шляхи формування неологізмів.

Ключові слова: неологізми, морфологічні та семантичні неологізми, соціальні мережі.

Дата надходження статті: «20» листопада 2019 р.

Дата прийняття до друку: «27» грудня 2019 р.

УДК 811.161.2'367.333

DOI: 10.31475/fil.dys.2020.10.23

ІННА ЗАВАЛЬНЮК,

доктор філологічних наук, професор

(м. Вінниця)

Другорядні члени речення як поширювачі структурної основи речення: критерії та прийоми розмежування неморфологізованих форм

У статті окреслено категорійні значення членів речення, обґрунтовано специфіку диференціації другорядних членів речення з огляду на однакові неморфологізовані форми їхнього вираження, запропоновано критерії та прийоми практичного розмежування додатків і обставин, виражених прийменниково-іменниковими конструкціями.

Ключові слова: другорядний член речення, додаток, обставина, неморфологізована форма, прийменниково-іменникова конструкція.

Постановка проблеми в загальному вигляді... У реченні як основній одиниці синтаксису взаємодіє досить складна система тісно пов'язаних одиниць, які утворюють його структуру. Передусім це дві конструктивні одиниці: реченнєвий центр, що його формують підмет і присудок у двоскладному реченні і головний член у реченні односкладної будови, та периферія, складниками якої є другорядні члени речення як його поширювачі.

Поняття *член речення* більшість учених сприймає традиційно в контексті найбільш давньої, випробуваної часом синтаксичної моделі членів речення, а терміни – *підмет, присудок, означення, додаток, обставина* – як особливо життєздатну граматичну систему. Наявна у лінгвістиці «критика теорії членів речення зумовлена складністю виділення й ідентифікації цих синтаксичних категорій, що, своєю чергою, впливає із досить розвинутої асиметрії в цьому розділі синтаксису. Життєвість теорії членів речення пояснюється тим, що вона відбиває наявні елементи синтаксичного ладу, які відображають елементи об'єктивної дійсності, що сприймаються людською свідомістю» [4, с. 76].

Висловлене вище торкається дихотомії «головні члени – другорядні члени» в структурі речення. Науковці одностайні в тому, що таке ієрархічне протиставлення – результат «компромісу між логічним і лінгвістичним поглядом на природу речення: оскільки речення представляє судження, то все те, що відображає судження, є в реченні головним, а все, що виділяють у реченні не на логічних засадах, є другорядним. Таке розуміння ієрархії зберігається в традиційному мовознавстві і дотепер» [13, с. 143].

Аналіз досліджень і публікацій... Другорядні члени речення як периферійні конструктивні одиниці простого речення неодноразово слугували об'єктом лінгвістичного вивчення. Зокрема, критерії виокремлення й розмежування другорядних членів речення розглядали Л. Булаховський [2], Ф. Буслаєв [3], Б. Кулик [10], О. Потєбня [16], І. Вихованець [6], А. Грищенко [5], Н. Іваницька [7; 8; 9], К. Шульжук [18] та інші мовознавці; зони атрибутивності в структурі простого речення окреслено в дисертаційній праці Я. Чопика [17]; ядерну, напівпериферійну та периферійну зони цієї самої функціонально-семантичної категорії досліджено в дисертації Л. Островської [15]; системне дослідження об'єктних синтаксем здійснено в науковій праці О. Ледней [11] тощо. Проте досі дискусійною залишається проблема розмежування членів речення, потребують уточнення деякі теоретичні положення в їхній кваліфікації, а

практичні аспекти диференціації – коментарів, що й надає нашій науковій розвідці актуальності.

Формулювання цілей статті... Мета пропонованої статті – обґрунтувати специфіку диференціації другорядних членів речення з огляду на однакові неморфологізовані форми їхнього вираження, запропонувати критерії та прийоми практичного виокремлення додатків і обставин, виражених прийменниково-іменниковими конструкціями.

Виклад основного матеріалу... Член речення – це логіко-синтаксична категорія, тому очевидною є складність аналізу речення за його членами. Окреслюючи синтаксичну функцію другорядного члена речення, потрібно враховувати низку граматичних і семантичних ознак: 1) морфологічну природу другорядного члена речення і того слова, від якого він залежить; 2) синтаксичний зв'язок другорядного члена речення з головним словом; 3) логіко-синтаксичні відношення другорядного члена речення і головного слова; 4) семантику слова – другорядного члена речення. Із розвитком теорії актуального членування синтаксична й семантична ознаки в схемі диференціації членів речення доповнилися комунікативно-позиційними характеристиками: «Практичне визначення членів речення ґрунтується на основі комплексу семантичних та формальних ознак з урахуванням комунікативного призначення речення та окремих його частин» [9, с. 33]. На думку І. Арібжанової, «основним критерієм визначення і розмежування функціональних компонентів речення є ті відношення, у які вони вступають з іншими компонентами, тобто відношення між членами речення (формально-граматичний аспект), синтаксемами (семантико-синтаксичний аспект), компонентами, які кваліфікуються переважно як тема і рема (комунікативний аспект)» [1, с. 49–50].

Деякі вчені вважають, що диференційною ознакою поділу на головні і другорядні члени, є їхнє перебування в складі предикативної основи речення [6, с. 70; 18, с. 68]. У річищі новітнього синтаксису розрізняють два ряди структурно-функціональних компонентів речення – формально-синтаксичних (власне членів речення) і семантико-синтаксичних (синтаксем) – за потрактування речення як багатоаспектної одиниці [6, с. 70–71, 92].

Оскільки «слова можуть переходити з одного лексико-граматичного розряду в інший, а в структурі речення така ж форма слова залежно від її відношення до іншого слова може виконувати різні синтаксичні функції, – інколи визначити, яким членом речення є те чи те слово, буває нелегко» [10, с. 53]. Дослідник Б. Кулик пропонує виокремлювати

другорядні члени речення на основі:

1) граматичних значень слів, тобто належності до певної частини мови (наприклад, узгоджене означення зазвичай буває виражене прикметником, діеприкметником, відприкметниковим займенником);

2) способів вираження синтаксичних відношень, зокрема інтонації та порядку слів у реченні (пор. у реченні *Шлях у гори туристів із Вінниччини виявився надзвичайно важким* прийменникова конструкція *у гори* є неузгодженим означенням за умови наголошування пояснювального слова *шлях*; якщо ж наголосити прийменникову конструкцію *в гори* чи змінити місце її розташування в реченні, то кваліфікуватимемо член речення *в гори* як обставину місця, пор.: *У гори шлях туристів із Вінниччини виявився надзвичайно важким*);

3) лексико-семантичної співвіднесеності компонентів словосполучки (пояснюваного і залежного слова). Пор. речення: *Весною ми їздили в поле візком однокінним старим* (М. Рильський) (словосполучка *їздили весною* творить обставинні відношення, тому *весною* – обставина часу) і *Хоч ще й зима, а в повітрі пахне весною* (словосполучка *пахне весною* виражає об'єктні відношення, тому *весною* – непрямий додаток);

4) контексту, який допомагає визначити вид другорядного члена, наприклад: *Усім сподобалася витівка Семенова* (лише контекст уможливить кваліфікацію члена речення *Семенова* як узгоджене означення від імені *Семен* або як неузгоджене означення від прізвища *Семенов*) [10, с. 54].

Труднощі виникають передусім при визначенні другорядних членів, виражених іменником у непрямому відмінку без прийменника чи з прийменником, оскільки цим морфологічним формам властива багатофункціональність щодо утворення загальних синтаксичних значень у реченні загалом (додатка, означення, обставини) і в межах конкретного члена речення зокрема (обставини, часу, причини, мети та ін.), тобто часткових синтаксичних значень. Як слушно зауважує Б. Кулик, у їхньому виокремленні «принципово важливе значення має не форма логічного питання, а лише правильне встановлення співвіднесення слів між собою за їх фактичними зв'язками» [10, с. 53].

Однією з причин плутання обставин, виражених прийменниково-іменниковими конструкціями, з додатками є те, що ці члени речення пов'язані між собою семантично. Дослідниця Н. Іваницька при виокремленні члена речення пропонує зважати на: 1) характер ядерної форми його вираження; 2) наявний (чи потенційний) синтаксичний паралелізм форм; 3) лексико-граматичні властивості залежного слова;

4) синтаксичне питання [9, с. 49].

Які ж основні критерії, прийоми розмежування додатків і обставин, виражених прийменниково-іменниковими конструкціями?

1. Передусім варто враховувати, що обидва члени речення конкретизують чи обмежують дію, виражену дієсловом-присудком, щоправда, характер такого обмеження неоднаковий. Наприклад, у реченні *Сусід розповів про дитинство* додаток *про дитинство* слугує обов'язковим компонентом у внутрішньо-синтаксичній організації структури речення. Так само в реченні *Дівчинка з'їхала з гірки* обставина *місця з гірки* повною мірою розкриває семантику дієслова *з'їхала* і є обов'язковим компонентом реченнєвої структури. Відсутність обставини змінює семантику дієслова *з'їхала* на кшталт «почала гірше навчатися». Натомість у реченні *На полях розквітли ромашки* обставина *на полях* є факультативним компонентом у внутрішньо-синтаксичній організації речення, вона лише розширює його зміст, конкретизує місце цвітіння ромашок (можливі варіанти: *у лісі, на луках, на пагорбах, у степу* тощо). Отже, додатки, виражені прийменниково-іменниковими конструкціями, слугують здебільшого обов'язковими компонентами у внутрішньо-синтаксичній побудові речення, а обставини, виражені так само, можуть бути і обов'язковими, і факультативними компонентами, що спричинено зазвичай семантичним характером дієслова-присудка.

2. Критерієм розмежування додатків і обставин може слугувати й той факт, що в обставинах, виражених неморфологізованими, периферійними формами – прийменниково-іменниковими конструкціями – відбувається послаблення, а подекуди й утрата конкретного предметного значення іменника. Обставинам не властива предметність, попри те що предмети, явища пов'язуються між собою локальними, часовими, причиновими тощо стосунками і беруть участь у виникненні обставинних відношень. У додатках цього не відбувається, бо саме за допомогою прийменників виражається широке коло об'єктних відношень. Пор.: *Веселе, ясне сонце щасливо гралося золотим промінням на полях* (обст.), *гуляло по горах* (обст.), *заглядало в ліси* (обст.) (Л. Дем'ян); *Тяжко діставався хліб насущний у давнину* (обст.) (В. Скуратівський); *Прискіпливо дивиться на полотно* (дод.), *де вже проступають обриси майбутньої картини* (М. Слабошпицький); *...Дуже виразно й ясно блищить проти сонця висока біла церква з трьома банями, а коло неї невеличка дзвіниця неначе заплуталась в зеленому гіллі* (дод.) *старих груш* (І. Нечуй-Левицький).

Варто пам'ятати, що в такому разі додатки відповідають на

питання непрямих відмінків, а обставини – на питання обставин. До того ж існує можливість заміни прийменниково-іменникових додатків відповідними займенниками при тих самих прийменниках (у пропозованих вище реченнях – *на нього, проти нього, в ньому*), а обставин, виражених неморфологізованими формами, – займенниковими обставинами без прийменників (у наших реченневих ілюстраціях – *там, туди, тоді*).

3. У прийменниково-іменникових конструкціях, що виступають у функції непрямих додатків, уживається здебільшого стала низка прийменників: *в (у), з, за, о, на, над, про, проти, від, до, між, для*. Напр.: **За сонцем** хмаронька пливе (Т. Шевченко); **І ластівки мені стали співати про щастя** жити на землі (В. Сосюра); **Ротний припав до гриви** коня і круто злетів на гребінь темної хвилі (В. Близнець).

У складі обставин, виражених прийменниково-іменниковими конструкціями, трапляються щонайрізноманітніші прийменники, які допомагають творити неоднакові обставинні відношення:

а) відбивати характер протікання дії, спосіб її виконання (обставини способу дії – найуживаніші прийменники *у, на, з, без, через*): **Ліс гомонить, мов живий, на тисячу ладів, на тисячу голосів** (П. Мирний); **Пахучий хліб у нашім полі росте без сліз і гіркоти** (М. Стельмах); **Він піднявся через силу** й добрів до порога (Г. Косинка);

б) указувати на межу інтенсивності дії, ознаки або іншої обставини (обставини міри і ступеня – найуживаніші прийменники *до, по*): **Теплий туман слався по полю і наливав балку по самі віця** (М. Коцюбинський); **Але я, прикусивши до болю** нижню губу, поспішаю до хати (Г. Косинка);

в) указувати на локалізацію дії або стану у відповідному об'єкті чи середовищі, на поверхні цього об'єкта, над певною поверхнею, площиною, біля (перед, від, за, під) відповідного (-им) об'єкта (-ом), між об'єктами, навколо об'єктів і под. (обставини місця – прийменники *у (в), біля, коло, під, при, понад, між, серед, посеред, поверх* та ін.); **Біля ставу в Яблунівці** ростуть чагарі всякі – *дерева, терен, чортополох...* (Є. Гуцало); **Під горою** веселками блищав Дніпро (Я. Баш); **...Серед** пишного килима густої трави утаборився Яким зі своїм добром (П. Мирний); **Посеред** неба, **над самою головою**, ніжно золотились кучеряві хмари (Ю. Збанацький); **На озеречку** **поверх льоду** повиходила зеленувато-блакитна вода... (М. Стельмах);

г) сприяти хронологізації відповідних дій або станів, указуючи на

їхній зв'язок із відповідним моментом часу, визначаючи часову межу тривання дії або стану і под. (обставини часу – темпоральні прийменники *у (в), з, на, за, при, під, від, до, між, серед, посеред, перед, через* та ін.): **На свято в гості ходить дівтора** (М. Луків); **...Над полем від ранку до самого вечора бродили тумани** (О. Гончар); **Століття пролягають між часами...** (В. Малик); **Посеред ночі вона поворухнулася** (І. Роздобудько);

г) характеризувати у реченні дію або стан з погляду тих чинників, що перебувають в основі їх виникнення, тривання чи завершення (обставини причини – прийменники *з, від, через, за, завдяки, унаслідок, у результаті, у зв'язку з*): **З радощів він мало не збожеволів** (М. Коцюбинський); **Очі від утоми закрились** (П. Мирний); **Завдяки наполегливості він досяг успіху** (Ю. Мушкетик);

д) виражати в реченні призначення дії або стану, указувати на явища, заради реалізації яких відбувається відповідна дія (обставини мети – найуживаніші прийменники *по, на, для (зادля), під, заради, в ім'я, на честь*): **Вони йшли в луг, дець до Ворскли, по рибу** (І. Багрянний); **На пораду вересень покличе всю старшину лісу, степів** (Л. Первомайський); **Чоловік її Клим уже з годину орав поле під озимину поблизу двору** (М. Коцюбинський); **Тут археологи... трудяться в ім'я науки** (О. Гончар);

е) визначати умови виконання дії, тривання стану або відповідної ознаки (обставини умови – прийменники *у, при, за, прийменникові звороти за умови, у разі*): **Отак жив Чіпка, виростав у голоді та в холоді, у злиднях та недотачах** (П. Мирний); **У разі застосування зброї миротворці керуються Статутом гарнізонної служби...** (Дзеркало тижня);

є) окреслювати умови, усупереч яким відбувається дія чи триває стан (обставини допусту – прийменники *усупереч, наперекір, попри, без огляду на, незважаючи на*): **Люди різні! Божевільно відмінні попри різночю зовнішню схожість** (В. Підмогильний); **Незважаючи на біль у ногах, ми йшли дуже швидко, майже бігли** (В. Нестайко).

4. Практичними прийомами розмежування додатків і обставин, виражених прийменниково-іменниковими конструкціями слугують:

- прийом зіставлення аналізованої форми з іншими, наявними в реченні чи відсутніми, але цілком можливими: якщо член речення у формі непрямого відмінка іменника з прийменником можна замінити прислівником чи перетворити на підрядне речення, то такий член речення – обставина, напр.: **Ранки у червні зустрічають день ясно відкритим поглядом, зустрічають усміхнено, довірливо, з чисто**

дівочою **наївністю** (наївно – І.З.) і ледь прихованою **соромливістю** (сором'язливо – І.З.) (М. Стельмах); **Від довгої і швидкої ходи по сопках усі потомилися** (І. Багрянний), пор.: **Усі потомилися, бо довго і швидко ходили по сопках**;

- прийом перетворення певної конструкції на інші, типові для певного синтаксичного значення. Пор. ...**Товариш захекано кинувся вслід йому** (І. Білик). До члена вслід йому можна поставити питання *куди? услід кому? за ким?*, проте варто враховувати, що змога поставити обставинне питання нівелює можливість кваліфікувати згаданий член речення як додаток. Цілком можливе перетворення цієї приєднано-іменникової конструкції на інші, типові для локативного синтаксичного значення: *кинувся вслід йому – кинувся слідом за ним, кинувся за ним, кинувся навздогін йому*;

- прийом ідентифікації лексико-граматичної ознаки конкретність/абстрактність в іменнику, який уходить до складу приєднано-іменникової конструкції: ознака конкретності – синтаксична роль додатка, ознака абстрактності – синтаксична роль обставини. Напр.: ...**Він як сів на коня, зараз же запалив люльку та так верст шість, а то й більше, все палить і палить, та з рота її не випускає** (Д. Яворницький); **На південь стікає зоряна імла Чумацького Шляху** (М. Стельмах). У першому реченні *на коня* є непрямым додатком, у другому реченні *на південь* – обставина місця. Щоправда, застосовуючи такий прийом, варто також зважати на семантику дієслова. Скажімо, якщо дієслово *дивитися* має значення *розглядати, піклуватися, ставитися*, то приєднано-відмінковий іменний член завжди виконує роль додатка, попри конкретність чи абстрактність опорного іменника в приєднано-іменниковій структурі, напр.: **Уміння однаково дивитися на життєві негаразди й успіхи – запорука сімейної злагоди** (С. Петренко).

На важливість характеру лексичного значення дієслова-присудка вказує Н. Іваницька, констатує, що він допомагає визначити член речення, виражений приєднано-іменниковою конструкцією. Зокрема, в реченні *Білі тумани занепокоїлися в передчутті сонця* (О. Гончар) дослідниця виокремлює член *в передчутті* як такий, що не має з присудком *занепокоїлися* тісного семантичного зв'язку, він виражає обставину дії, розряд якої визначити нелегко (*занепокоїлися коли? з якої причини?*). «Визначити тип часткового обставинного значення тут допомагає семантика дієслова *занепокоїлися*, яке виражає дію як результат впливу на предмет іншої дії чи якихось обставин (*занепокоїлися, відчуваючи..., занепокоїлися від хвилювання...*,

занепокоїлися в передчутті...). Отже, в передчутті – це обставина причини» [9, с. 62].

Висновки... Визначаючи загальне чи часткове синтаксичне значення неморфологізованих другорядних членів речення, зокрема додатка й обставини, варто зважати на тип питання, яке можна до них поставити – морфологічне чи синтаксичне. Перевагу потрібно надавати синтаксичному питанню, а, отже, й визнавати за прийменниково-іменниковою конструкцією роль обставини. У разі неможливості добору синтаксичного питання або можливості постановки обох (морфологічного й синтаксичного) треба вдаватися до часткових прийомів їхнього розрізнення: прийому зіставлення аналізованої форми з іншими; прийому перетворення певної конструкції; прийому ідентифікації ознаки конкретності/абстрактності в опорному іменнику прийменниково-іменникової конструкції. Варто брати до уваги й інші критерії розрізнення обставин і додатків, виражених неморфологізованими периферійними формами, зокрема: наявність, відсутність чи послаблення предметності в прийменниково-іменниковій структурі; вид прийменника в складі згаданої конструкції; характер обмеження дії, вираженої дієсловом-присудком. Практичне застосування запропонованих прийомів і критеріїв уможливить правильність диференціації другорядних членів речення, попри тотожність неморфологізованих форм їхнього вираження.

Список використаних джерел і літератури:

1. Арібжанова І. Зміст і форма члена речення. *Українське мовознавство: міжвідомчий науковий збірник КНУ імені Тараса Шевченка*. Київ : Видавн.-поліграф. центр «Київський університет», 2010. № 40. С. 48–56.
2. Булаховський Л. Синтаксис (зв'язки) другорядних членів речення. Відмінкова залежність (керування). Безпосереднє (безприйменникове керування). Київ : Рад. школа, 1959. 33 с.
3. Буслаев Ф. И. Историческая грамматика русского языка. Синтаксис. Москва, 1881. 248 с.
4. Гак В. Г. Теоретическая грамматика французского языка: Синтаксис. Москва : Высшая школа, 1981. 218 с.
5. Грищенко А. П. Додаток. Обставина. *Сучасна українська літературна мова. Синтаксис*. За заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1972. С. 181–224.
6. Вихованець І. Р. Граматика української мови: Синтаксис. Київ : Либідь, 1993. 365 с.
7. Іваницька Н. Л. Член речення як синтаксична категорія. *Українська мова і література в школі*. 1974. № 5. С. 25–33.
8. Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові. Київ : Вища школа, 1986. 168 с.

9. Іваницька Н. Л. Теоретичний синтаксис української мови (формально-граматична структура простого речення; члени речення). Вінниця : ВДПУ імені М. Коцюбинського, 1999. Ч. 1. 155 с.

10. Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Синтаксис. Київ : Рад. школа, 1965. Ч. II. 283 с.

11. Ледней О. Ф. Об'єктні синтаксеми в структурі простого речення: автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Укр. мова». Одеса, 2003. 19 с.

12. Лекант П. А. Синтаксис простого предложения в современном русском языке: учеб. пособ для студентов филол. спец. пед. ин-тов. 2-е изд., испр. Москва: Высш. школа, 1986. 176 с.

13. Леута О. І. Проблемні питання теорії членів речення. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов: зб. наук. праць*. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. 14. С. 141–148.

14. Новікова О. О. Структурно-семантичні вияви детермінантних членів речення в сучасній українській мові: автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Укр. мова». Донецьк, 2006. 20 с.

15. Островська Л. С. Категорія атрибутивності в структурі простого українського речення: автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Укр. мова». Донецьк, 2006. 20 с.

16. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике: В 4 т. Москва : Учпедгиз, 1958. Т. 1–2. 536 с.

17. Чопик Я. М. Зони атрибутивності в структурі простого речення (семантика і засоби вираження): дис... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 1991. 195 с.

18. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. Київ : Академія, 2004. 406 с.

References:

1. Aribzhanova I. Zmist i forma chlena rechennia. *Ukrainske movoznavstvo: mizhvidomchyi naukovyi zbirnyk KNU imeni Tarasa Shevchenka*. Kyiv : Vydavn.-polihraf. tsentr «Kyivskiy universytet», 2010. № 40. S. 48–56.

2. Bulakhovskiy L. Syntaksys (zv'iazky) druhoriadnykh chleniv rechennia. *Vidminkova zalezhnist (keruvannia). Bezposerednie (bezprymennykove keruvannia)*. Kyiv : Rad. shkola, 1959. 33 s.

3. Buslaev F. Y. Ystorycheskaia hrammatyka russkoho yazyka. *Syntaksys*. Moskva, 1881. 248 s.

4. Nak V. H. Teoretycheskaia hrammatyka frantsuzskoho yazyka: *Syntaksys*. Moskva : Vysshahaia shkola, 1981. 218 s.

5. Hryshchenko A. P. Dodatok. *Obstavyna. Suchasna ukrainska literaturna mova*. *Syntaksys*. Za zah. red. I. K. Bilodida. Kyiv : Naukova dumka, 1972. S. 181–224.

6. Vykhovanets I. R. *Hrammatyka ukrainskoi movy: Syntaksys*. Kyiv : Lybid, 1993. 365 s.

7. Ivanyska N. L. *Chlen rechennia yak syntaksychna katehoriia*. *Ukrainska*

mova i literatura v shkoli. 1974. № 5. S. 25–33.

8. Ivanytska N. L. Dvoskladne rechennia v ukrainskii movi. Kyiv : Vyscha shkola, 1986. 168 s.

9. Ivanytska N. L. Teoretychnyi syntaksys ukrainskoi movy (formalno-hramatychna struktura prostoho rechennia; chleny rechennia. Vinnytsia : VDPU imeni M. Kotsiubynskoho, 1999. Ch. 1. 155 s.

10. Kulyk B. M. Kurs suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy. Syntaksys. Kyiv : Rad. shkola, 1965. Ch. II. 283 c.

11. Lednei O. F. Obiektni syntaksemy v strukturii prostoho rechennia: avtoref. dys... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 «Ukr. mova». Odesa, 2003. 19 s.

12. Lekant P. A. Syntaksys prostoho predlozhenia v sovremennom russkom yazyke: ucheb. posob. dlia studentov fylo. spets. ped. yn-tov. 2-e yzd., yspr. Moskva: Vyssh. shkola, 1986. 176 s.

13. Leuta O. I. Problemni pytannia teorii chleniv rechennia. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 9. Suchasni tendentsii rozvytku mov: zb. nauk. prats. Kyiv : NPU imeni M. P. Drahomanova, 2016. Vyp. 14. S. 141–148.

14. Novikova O. O. Strukturno-semantychni vyviavy determinantnykh chleniv rechennia v suchasni ukrainskii movi: avtoref. dys... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 «Ukr. mova». Donetsk, 2006. 20 s.

15. Ostrovska L. S. Katehoriia atrybutyvnosti v strukturii prostoho ukrainskoho rechennia: avtoref. dys... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 «Ukr. mova». Donetsk, 2006. 20 s.

16. Potebnia A. A. Yz zapysok po russkoi hrammatyke: V 4 t. Moskva : Uchpedhyz, 1958. T. 1–2. 536 s.

17. Chopyk Ya. M. Zony atrybutyvnosti v strukturii prostoho rechennia (semantyka i zasoby vyrazhennia): dys... kand. filol. nauk : 10.02.01. Kyiv, 1991. 195 s.

18. Shulzhuk K. F. Syntaksys ukrainskoi movy. Kyiv : Akademiia, 2004. 406 s.

Summary

Inna Zavalniuk

The Secondary Parts of the Sentence as Extenders of the Sentence

Structure Base: Criteria and Means of Differentiating Non-Morphologized Forms

The article outlines the categorical implications of sentence members, substantiates the specifics of differentiating secondary parts of the sentence with regard to the identical non-morphologized forms of their expression, suggests the criteria and means of practical differentiation of objects and adverbial modifiers, expressed through noun-prepositional constructions.

Key words: *secondary part of the sentence, object, adverbial modifier, non-morphologized form, noun-prepositional construction.*

Дата надходження статті: «24» жовтня 2019 р.

Дата прийняття до друку: «15» листопада 2019 р.